

El dilema

Ferran Sáez Mateu / Escriptor i professor a la URL

SOMEKAWA

Tots ens pensàvem que el gran dilema històric, la disjuntiva abismal amb què encaràvem el segle XXI, es reduïa a triar entre independentisme i autonomisme. Els fets han demostrat incontestablement que aquesta dicotomia no només és falsa sinó que, plantejada amb data d'avui, l'any 2010, resulta fins i tot cínica. No s'ho creuen? Doncs aquí tenen la prova del nou: hi ha un govern de la Generalitat fervorosament autonomista... gràcies als vots de l'independentisme diguem-ne *oficial*. El que pugui fer l'independentisme *alternatiu* i extraparlamentari era, fins fa només uns dies, un enigma. Moltes persones hi tenien dipositades grans expectatives. Ara ja es comença a veure clarament que, com passa amb l'ordenació sacerdotal, el fet d'haver militat en determinats partits imprimeix caràcter. Ja les hem vist, les cartes. La resta és previsible: és el de sempre.

EL VERITABLE DILEMA DEL CATALANISME és ben bé un altre, l'any 2010. Es tracta de fer una aposta pel nacionalisme o bé per l'estatalisme. En abstracte, tot això sona ben estrany, ho reconec. El cas és que aquí no tinc cap intenció de jugar a les taxonomies politològiques; només pretenc fer una anàlisi de la política catalana -la real, no la imaginària. En aquest dilema que els plantejo, l'autonomisme del PSC i l'independentisme d'ERC i altres formacions incipients tenen exactament el mateix objectiu: l'Estat. En un cas ja existeix -és Espanya- i en l'altre no. La diferència és clara. La finalitat, però, és la mateixa. Un dels punts forts de la vistosa fraseologia de Carod abans del 2003 fou afirmar que ell "no era nacionalista, sinó independentista". Mai no va argumentar aquella frase feta, probablement perquè és impossible, però s'ha de dir que no va enganyar ningú. Carod volia llavors un Estat. Els socialistes també volien un Estat. Concretament, volien consolidar-lo, reforçar-lo. No era el mateix que el que fantasiejava Carod, de ben segur, però l'objectiu era menys diferent d'allò que alguns es pensaven. Llavors ningú no va tenir en compte que el republicanisme i el jacobinisme han estat, històricament, dues cares d'una mateixa moneda, dues versions d'una mateixa melodia. És aquell món mític ple de prefectes i sotsprefectes, de divisions administratives racionalíssimes, de legions de funcionaris, de segells per triplicat, de

conserges de ministeri amb botons daurats i gorra de plat. L'independentisme oficial, o com li vulgueu dir, aspira si fa no fa a això, i ho ha deixat ben clar amb la seva particularíssima acció de govern.

EL NACIONALISME -JA HO DEIA CAROD- és una altra cosa. Permetin-me ser redundat: el referent del nacionalisme és, des de Renan, la nació. L'Estat és una altra història. Pot arribar a ser una manera de preservar la identitat nacional, naturalment, però no ofereix cap garantia. Al llarg del segle XIX, per descomptat, i fins a la consumació de la globalització, a finals del segle XX, l'Estat constituïa la via més plausible per a les aspiracions del nacionalisme. L'any 2010, ara mateix, això ja no és així: hi ha identitats amb Estat en plena decadència i identitats en plena efervescència que no tenen absolutament res a veure amb l'Estat. Ningú no sap ben bé què vol dir ser britànic o fins i tot francès, però tothom sap què vol dir ser musulmà. És difícil discernir què és ser espanyol, però tothom té molt clar què és una dona: la identitat de gènere, aliena a la construcció d'un Estat, constitueix una realitat puixant. Fins fa pocs anys, la situació era la inversa. El jacobinisme tronadet, però, només té en compte una cosa: que Somàlia o Libèria tenen una bandera hissada a l'ONU, i els musulmans o les dones, posem per cas, no. Els vents del món globalitzat, digitalitzat i interconnectat reticularment bufen en una direcció tan diferent de la que aspiren alguns! Això és, si més no, el que expliquen autors com Kenichi Ohmae d'una manera, al meu entendre, força convincent.

ACLARIM LES COSES: HI HA UN INDEPENDENTISME que deriva del nacionalisme i un altre que prové directament de les idees *républicaines* (no ho escric en francès perquè sí). Es tracta de dos productes diferents que, en algun punt concret, són antagònics. Algú pot pensar que això són excuses per ajornar el debat de la independència. Passa ben bé el contrari: el debat de la independència està servint d'excusa per ajornar el debat sobre la llengua catalana, per exemple, que ja és minoritària a Catalunya (i que ha desaparegut pràcticament de les terres d'Alacant o del Rosselló en poc més d'una generació). Per això al·lucino quan algú planteja dicotomies del tipus *autonomia o independència*. Sembla com si fos una tria equiparable, tan senzilla com aquell qui pregunta: vol pastís o bé gelat, per les postres? No fotem, si us plau...

EL DILEMA ÉS ARA MATEIX UN ALTRE: fem alguna cosa per preservar la identitat nacional o bé fem volar coloms per un Estat propi que, amb tota seguretat, no serà possible ni a curt ni a mitjà termini? Consta que entenc els partidaris de la segona opció. Els entenc perfectament... Per això els convido a reformular determinades disjuntives tramposes. L'explotació sentimental de les aspiracions nacionals -l'obscura enganyifa del 2014, per exemple- és infinitament més fàcil que dur a terme una acció política desacomplexadament nacionalista. Per això pregunto públicament, i m'agradaria obtenir alguna resposta, ¿l'independentisme *oficial* continua sent no nacionalista?

